

جان کلام

به لسان موضوعی بیانات مقام معظم رهبری
حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

کتاب چهارم

درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس

از دیدگاه مقام معظم رهبری

سرشناسه	: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: جان کلام: سلسله موضوعی بیانات مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)
مشخصات نشر	: درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس از دیدگاه مقام معظم رهبری / گردآوری موسی شعبان‌پور.
مشخصات ظاهری	: تهران: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا، ۱۳۹۴.
شابک	: ۱۴۴ ص: جدول، نمودار.
وضعیت فهرست‌نویسی	: ۵-۳۹-۶۲۹۷-۶۶۴-۹۷۸
موضوع	: فیبا
موضوع	: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - — دیدگاه در باره جنگ ایران و عراق
شناسه افزوده	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ — تأثیر
شناسه ارده	: شعبان‌پور، موسی، ۱۳۵۴ -، گردآورنده
ردیفی کنگره	: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا
رده‌بندی دیوپی	: ۱۳۹۴ ج۳/۱۶۹۲ DSR
شماره کتابخانه ملی	: ۹۵۵/۰۸۴۴
	: ۳۹۵۶۵۹۳

جان کلام

سلسله موضوعی بیانات مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)
کتاب چهارم: درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس از دیدگاه مقام معظم رهبری

- گردآوری: موسی شعبان‌پور
- صفحه‌آرا: حمید وطن‌خواه
- طرح جلد: سیدایمان موسوی بروجنی
- نوبت چاپ: اول
- سال چاپ: ۱۳۹۴
- شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
- بها: ۶۰۰۰ تومان
- شابک: ۵-۳۹-۶۲۹۷-۶۶۴-۹۷۸
- ناشر: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه ارتش جمهوری اسلامی ایران

نشانی: تهران، صندوق پستی ۳۳۷۶ - ۱۶۷۶۵، سازمان عقیدتی سیاسی

ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت فرهنگی و روابط عمومی

وبگاه: www.aja.ir (اداره تبلیغات و انتشارات)

تلفن: ۸۱۹۵۳۳۸۱ دورنگار: ۸۸۴۷۵۵۰۳ نشانی الکترونیکی: nashr@aja.ir

مرکز توزیع محصولات فرهنگی ارتش: ۲۲۹۳۹۱۲۴ و ۳۳۳۳۱۵۲۸

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه
۱۵	● ابعاد و ویژگی‌های دفاع مقدس
۱۷	ابعاد و ویژگی‌های دفاع مقدس
۱۷	ابعاد اصلی دفاع مقدس
۱۷	این جنگ، یک جنگ دفاعی بود
۱۹	جنگ احزاب به معنای واقعی کلمه
۲۰	مسئله‌ی پایان جنگ: پیروزی مطهر جمهوری اسلامی
۲۱	خسارت‌های جنگ‌ها در تاریخ معاصر ایران
۲۴	ابعاد فرعی دفاع مقدس
۲۵	● فصل اول: تأکید مقام معظم رهبری بر بهره‌گیری از تجربه‌ی جنگ‌های دفاع مقدس
۲۷	درس‌های فراموش‌نشده‌ی شهدا و گذشتگان
۲۷	نحوه استفاده از درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس
۲۸	جنگ هشت ساله، یکی از صحنه‌های عبرت
۳۱	● فصل دوم: تجربه و درس‌های ملی دفاع مقدس
۳۳	تقویت ایمان و معنویت، عامل پیروزی
۳۳	امتیاز ویژه نیروهای مسلح نسبت به همه‌ی نیروهای نظامی سراسر جهان
۳۴	نقش ایمان آگاهانه در پیروزی عملیات‌های دفاع مقدس
۳۷	مشاهده‌ی کمک و نصرت خداوندی در جنگ
۴۰	ایمان و اعتقادات اسلامی، عامل اصلی پیشرفت
۴۱	میدان جنگ، میدان آزمون ایمان است
۴۲	حفظ ایمان و تقوا و عمل صالح، عامل پیروزی در هر میدانی است

- ۴۴..... عرصه ظهور ظرفیت‌ها و استعدادها در جنگ
- ۴۴..... دفاع مقدس، عرصه ظهور استعدادها و ظرفیت‌ها
- ۴۵..... به صحنه درآوردن همه‌ی استعدادهای ملت ایران در جنگ
- ۴۵..... تبدیل خسارت‌های جنگ به فرصت
- ۴۶..... شناساندن ظرفیت‌های جنگ به جوانان
- ۴۸..... تحقق شعار «ما می‌توانیم» در میدان جنگ
- ۴۹..... پیشرفت‌های علمی و فناوری در سایه دفاع مقدس
- ۵۰..... تدارک آمادگی و استمرار پیشرفت‌های دفاعی کشور
- ۵۰..... ارتقاء قدرت دفاعی نیروهای مسلح
- ۵۳..... حفظ استمرار آمادگی دفاعی
- ۵۵..... تکامل و به‌روزرسانی مجموعه نیروهای مسلح
- ۵۵..... استفاده از فناوری‌های نسل‌های روز
- ۵۷..... نمایان شدن هویت جدید نیروهای مسلح
- ۵۷..... نمایان شدن هویت جدید نیروهای مسلح در دفاع مقدس
- ۶۰..... نمایان شدن هویت جدید ارتش
- ۶۱..... نمایان شدن ظرفیت معنوی ارتش
- ۶۲..... حفظ تشکیلات ارتش و سپاه
- ۶۴..... ارتش و سپاه، دو بازوی نظام جمهوری اسلامی
- ۶۵..... تقویت وحدت و صمیمیت بین ارتش و سپاه
- ۶۷..... وحدت حکومت و مردم
- ۶۷..... حفظ وحدت ملت، ملت و دولت
- ۶۷..... حضور اقشار مختلف مردمی در جنگ
- ۶۸..... اداره جنگ توسط مردم
- ۶۹..... ایستادگی و مقاومت، رمز پیروزی
- ۶۹..... ایستادگی با قدرت مادی و معنوی
- ۷۰..... نقش تحریم‌ها در پیشرفت بیشتر جمهوری اسلامی
- ۷۳..... استمرار ایثارگری
- ۷۳..... ارزش و اهمیت ایثارگری
- ۷۵..... درس گرفتن از آزادگان

۷۵	زنده نگه داشتن یاد شهیدان
۷۷	استمرار تقدیر از ایثارگران
۷۸	ثبت واقعه‌ی دفاع مقدس
۷۸	جذابیت خاطرات دفاع مقدس
۸۰	اهمیت ادبیات و هنر مقاومت
۸۲	حفظ خاطرات
۸۲	زینب کبری (سلام‌الله‌علیها)، بنیان‌گذار بنای حفظ حوادث با ادبیات و هنر
۸۳	بازبینی کمیت و کیفیت فرآورده‌های ادبی و هنری مربوط به دفاع مقدس
۸۶	اندام کالبدی حرفه‌ای و هنری در حوزه دفاع مقدس
۸۷	دفاع مقدس، محاسن و ظرفیت‌های هنری
۹۰	آشنا ساختن نسل جوان با دفاع مقدس
۹۳	روایت درست دفاع مقدس
۹۴	تبیین و تشریح موضوع کمک مجامع بین‌المللی به عراق در کارهای هنری
۹۵	سازماندهی در حوزه هنر دولت وحدت ملی
۹۶	فقه رفیع هنر و ادبیات دفاع مقدس
۹۷	● فصل سوم: تجربه و درس‌های فراملی دفاع مقدس برای کشورهای بیگانه
۹۹	عدم تکرار تجربه‌ی کشورهای بیگانه در جنگ با ایران
۹۹	هزینه‌ی زیاد دشمنان در صورت تجاوز به ایران
۱۰۱	اتحاد بین‌المللی علیه ایران در جنگ و کمک به عراق (در بخش سیاسی)
۱۰۵	تحقق نیافتن اهداف دشمنان نظام در جنگ علیه ایران
۱۰۹	درس عبرت برای کسانی که امید به ابرقدرت‌های بی‌نقوا و ناپرهیز دارند
۱۱۱	● فصل چهارم: تجربه و درس‌های فراملی دفاع مقدس برای کشورها و
۱۱۱	دفاع مردم ایران، الهام‌بخش برای دنیای اسلام و دیگر ملت‌ها
۱۱۸	لازمه‌ی قدرت مادی و معنوی دنیای اسلام برای دفاع از خود
۱۱۹	● فصل پنجم: آسیب‌شناسی استفاده درست از درس‌ها و
۱۲۱	آسیب‌ها
۱۲۱	۱- ضعف ایمان
۱۲۳	۲- متوقف ماندن در افتخارات گذشته
۱۲۳	۳- غفلت‌زدگی

- ۴- شناسایی شدن نقاط قوت و توانایی ملت ۱۲۴
- ۵- فراموشی حماسه‌های دفاع مقدس ۱۲۴
- راهکارهای استفاده از درس‌ها و عبرت‌ها ۱۲۵
- ۱- حفظ و تقویت ایمان ۱۲۵
- ۲- تولید در همه‌ی بخش‌ها و ابعاد ۱۲۸
- ۳- دهم‌بربری کردن فعالیت‌ها و کارها ۱۲۸
- ۴- ابتکار و نوآوری و انتخاب راه‌های مناسب ۱۲۹
- ۵- سازندگی و نگهداری نیروی انسانی، تجهیزات و جنگ‌افزارها ۱۳۰
- ۶- جهت‌گیری اسلامی در تمامی سیاست‌ها ۱۳۰
- ۷- آب و جارهای حرفه‌ای و تخصصی در حوزه‌ی دفاع مقدس ۱۳۱
- ۸- حفظ وحدت ملت و پیوند دولت و ملت ۱۳۱
- ۹- تعاملاً به‌کارگیری سلاح ۱۳۱
- ۱۰- ثبت و زنده‌ماندن حماسه‌های دفاع مقدس ۱۳۲
- سخن پایانی: مدل مفهومی ۱۳۲
- دسته اول: تجربه و درس‌های دفاع مقدس ۱۳۴
- ۱- تجربه‌ی ایمان مذهبی: ۱۳۴
- ۲- عرصه‌ی ظهور خلاقیت‌ها و استعدادها در جنگ ۱۳۴
- ۳- تداوم آمادگی و استمرار پیشرفت‌های دفاعی کشور ۱۳۵
- ۴- نمایان شدن هویت جدید نیروهای مسلح ۱۳۶
- ۵- استمرار اینارگری ۱۳۷
- ۶- وحدت حکومت و مردم ۱۳۸
- ۷- ثبت واقعه‌ی دفاع مقدس ۱۳۸
- دسته دوم: تجربه و درس‌های فراملی دفاع مقدس برای کشورهای بیگانه ۱۳۹
- دسته سوم: تجربه و درس‌های فراملی دفاع مقدس برای جنبش‌ها و کشورهای آزاده و
مستقل جهان ۱۴۰
- آسیب‌ها ۱۴۱
- راهکارهای مقابله با آسیب‌ها ۱۴۱
- مدل مفهومی ۱۴۴

مقدمه

واژه «عبرت» به معنای پند گرفتن، ارزیابی کردن و سنجیدن^۱ و واژه «درس» به معنای دانش آموزی، تعلیم دادن، آموزش و آموختن^۲ است. عبرت آموزی یعنی از سال به گذشته رفتن و گذشته را بررسی و از آن پند گرفتن است. با این بیان، تفاوت اساسی بین درس و عبرت وجود ندارد؛ چرا که عبرت آموزی نوع دیگری از درس است، اما درس از راه عبرت گیری. ما در درس آموزی نتیجه های اوج و خوبی ها را می بینیم و آنها را به عنوان اسوه و سرمشق معرفی می کنیم، اما در عبرت آموزی، تنها به خوبی ها و الگوهای مثبت نگاه نمی کنیم، بلکه ناسی ها و زشتی ها و نامردمی ها را نیز می بینیم و از آن به گونه ای دیگر درس می آموزیم.

تجربه و درس از وقایع و پدیده ها، می تواند ثمرات و فواید زیادی برای یک ملت داشته باشد. برخی از حوادث و رویدادها به دلیل متنوعی می تواند برای ما درس و عبرت باشد. به عنوان مثال، در نهضت مشروطیت با قهرمانان و الگوهای روبه رو هستیم که با گفتار و رفتار خود، حادثه ای بزرگ آفریدند؛ حادثه ای که نه تنها برای شیعه و مسلمانان، بلکه برای همه جهانیان، می تواند الگوی مناسب و کارآمدی باشد. عبرت آموزی از حادثه

۱. فرهنگ معین، ذیل واژه عبرت.

۲. فرهنگ معین، ذیل واژه درس.

عاشورا به این معناست که انسان همواره آن را مورد مطالعه قرار داده و جامعه خود را با آن مقایسه کند تا دریابد در چه حال و وضعی قرار دارد، چه چیزی او را تهدید می‌کند و چه چیزی برایش لازم است. درس‌های عاشورا همواره بحثی زنده، حیات‌بخش و حرکت‌آفرین است.

یکی از صحنه‌ها و حوادث بسیار مهم و تاریخی کشور ایران که اتفاقاً می‌تواند بسیار پندآموز و عبرت‌آموز باشد، دوران دفاع مقدس است. جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، از ۳۱ شهریور سال ۱۳۵۹ آغاز و تا سال ۱۳۶۱ به مدت هشت سال ادامه داشته است. با وجود اینکه این جنگ یک جنگ ناجوانمردانه بوده و خسارت متعدد و فراوان اجتماعی، فرهنگی، انسانی و برای ایران در پی داشت، عراق به‌عنوان آغازگر جنگ شناخته شد و بی‌بست غرامت این تجاوز به ایران پرداخته شود. این دوران اما، در درس‌های عبرت‌ها و تجاربی در خود نهفته دارد که با کشف، شناسایی و به‌کارگیری درست آن، می‌تواند برای جامعه و تاریخ ایران سرنوشت‌ساز باشد. هر چند این رویداد در مکان و زمان مشخصی به وقوع پیوست، اما درس‌های آن بیش از زمان و مکان خاصی نیست. در این خصوص مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) می‌فرمایند: «تجربه هشت سال دفاع مقدس نشان داد که با وجود همه ننگ‌ها و فشارها و نبود اعتبارات مالی و مشکلات فراوان، می‌توان با علم، راسخ و توکل بر خدا در مقابل زورگویی و توقعات بیجای قدرت‌های جهانی ایستاد.»^۱

این کتاب، به درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس و تجربیات هشت سال دفاع مقدس جمهوری اسلامی ایران در برابر ارتش بعث عراق از منظر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی) اختصاص

دارد. مطالب کتاب در پنج فصل و یک نتیجه‌گیری (سخن پایانی)، عبرت‌ها، تجارب و درس‌های دفاع مقدس را از دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا تبیین می‌کند. فصل اول، به برخی از تأکیدات معظم‌له در بهره‌گیری از درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس اختصاص دارد.

فصل دوم مربوط به درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس از منظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) است که در سطح ملی مطرح بوده و مصرف داخلی دارد و دستگاه‌ها، مسئولان و سایر اقدار مردم می‌توانند از آن استفاده کنند.

فصل سوم اختصاص به درس‌ها و تجاربی دارد که برای برخی کشورهای بیگانه، شدارنده و بیم‌دهنده است و می‌تواند عبرت و درسی برای آنان باشد.

فصل چهارم اختصاص به درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس دارد که می‌تواند برای کشورها و جنبش‌ها، مستقل و آزاده جهان، مورد بهره‌گیری قرار گیرد.

فصل پنجم به آسیب‌شناسی درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس اشاره دارد. در بخش اول این فصل، آسیب‌های استفاده از تجارب و درس‌های دفاع مقدس و بخش دوم اختصاص به راهکارها و بایدها و نبایدها از تجارب و درس‌های دفاع مقدس دارد.

مطالب کتاب سپس با نتیجه‌گیری پایان می‌پذیرد. در این قسمت، مدل مفهومی، که بازگوکننده ایده‌های مقام معظم رهبری درخصوص عبرت‌ها و ایده‌های دفاع مقدس است، ارائه می‌شود.

منابع مورد استفاده در این کتاب، برخی سخنرانی‌ها و فرامین امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) مرتبط با موضوع است که در پایگاه اطلاع‌رسانی

معظم‌له بارگذاری شده است. همچنین از برخی کتب و نشریات که قبلاً به چاپ رسیده نیز بهره‌برداری شده است. از نظر محدوده زمانی، مطالب کتاب از سال ۱۳۶۸ تا شهریورماه ۱۳۹۳ را شامل می‌شود.

امید است این کتاب بتواند منعکس‌کننده تدابیر و اوامر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در حوزه درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس باشد. همچنین برای مسئولان نظام و فرماندهان نیروهای مسلح و محققان، مورد استفاده بوده، توجه و رضایت آنان را جلب نماید.

موسی شعبان‌پور

تهران - شهریورماه ۱۳۹۳